

نقشه‌نگاری فرهنگی

ابزاری برای سیاست‌گذاری فرهنگی و برنامه‌ریزی شهری

پژوهشکده نوین شهر معنوی ثامن
(گروه پژوهشی معماری و شهرسازی)

www.ketab.ir

با مقدمه و زیرنظر
دکتر پیروز حناچی

ساسان نوروزی
سپیده شهامتی، آیدا خالقی، پریسا شادلو

نقشه‌نگاری فرهنگی: ابزاری برای سیاست‌گذاری فرهنگی و برنامه‌ریزی شهری، با مقدمه و زیرنظر پیروز حناچی؛ [گردآوری] ساسان نوروزی... (و دیگران)؛ ویراستار علمی وحید توسلی؛ ویراستار فنی رضا مروارید؛ [به سفارش] پژوهشکده نوین شهر معنوی ثامن (گروه پژوهشی معماری و شهرسازی).

مشهد: گفتمان شهر، ۱۳۹۹.

۱۲۸ ص.: مصور (بخشی‌رنگی)، جدول، نمودار.

فروست: گفتمان شهر؛ ۳: گروه پژوهشی معماری و شهرسازی؛ ۱.

شابک: ۹-۴-۹۹۴۶۷-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: [گردآوری] ساسان نوروزی، سپیده شهامتی، آیدا خالقی، پریسا شادلو.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: مدیریت فرهنگی

Cultural animation

موضوع: مدیریت فرهنگی -- ایران

Cultural animation-- Iran

موضوع: مدیریت فرهنگی -- ایران -- برنامه‌ریزی

Cultural animation -- Iran -- Planning

شناسه افزوده: حناچی، پیروز، ۱۳۴۲ -

شناسه افزوده: نوروزی، ساسان، ۱۳۴۹ -

شناسه افزوده: پژوهشکده نوین شهر معنوی ثامن، گروه پژوهشی معماری و شهرسازی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۹ ۶۲۲/۷ HM

رده بندی دیویی: ۴۰۶

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۹۶۸۵

www.ketab.ir

نقشه‌نگاری فرهنگی

پژوهشکده نوین شهر معنوی ثامن (گروه پژوهشی معماری و شهرسازی)

ساسان نوروزی، سپیده شهامتی، آیدا خالقی، پریسا شادلو

ویراستار علمی: وحید توسلی

ویراستار فنی: رضا مروارید

طراحی و صفحه‌آرایی: فرشته ایزدی

نوبت چاپ: اول / بهار ۱۴۰۱

چاپ و صحافی: دقت

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان

ISBN: 978-622-99467-4-9

شابک: ۹-۴-۹۹۴۶۷-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست

سخن ناشر

راهنمای استفاده از محتوای واقعیت افزوده کتاب AR

مقدمه

فصل اول : پیشگفتار

۱-۱. نقشه‌نگاری فرهنگی

۲-۱. منظور از فرهنگ و میراث فرهنگی در نقشه‌نگاری

فرهنگی چیست؟

۳-۱. چرا نقشه‌نگاری فرهنگی مهم و کارآمد است؟

۴-۱. مطالعه این کتاب برای چه کسانی مفید است؟

۵-۱. چرا به یک کتاب راهنما جهت نقشه‌نگاری فرهنگی

نیاز است؟

فصل دوم: فرهنگ و مفاهیم آن

۱-۲. تعاریف فرهنگ

۲-۲. فرهنگ و هویت شهر

۳-۲. فرهنگ و تنوع فرهنگی

۴-۲. فرهنگ و پایداری

۵-۲. فرهنگ، صنعت و اقتصاد

۶-۲. فرهنگ و سیاست‌های فرهنگی

۷-۲. فرهنگ و منابع فرهنگی

فصل سوم: نقشه‌نگاری فرهنگی

- ۱-۳. تعاریف نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۲-۳. عناصر کلیدی نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۳-۳. مسیرها و محدوده‌های فرهنگی
- ۴-۳. اهمیت نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۵-۳. اصول نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۶-۳. دسته‌بندی پروژه‌های نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۷-۳. کاربردها و تنویرهای نقشه‌نگاری فرهنگی
- ۸-۳. منشورها، پروتکل‌ها و بیانیه‌ها
- ۹-۳. تکنولوژی و نقشه‌نگاری فرهنگی دیجیتال

فصل چهارم: برنامه‌ریزی فرهنگی

- ۱-۴. تعاریف
- ۲-۴. اهمیت برنامه‌ریزی فرهنگی
- ۳-۴. شش اصل برنامه‌ریزی فرهنگی
- ۵-۴. مراحل برنامه‌ریزی فرهنگی
- ۶-۴. برنامه‌ریزی فرهنگی شهری

فصل پنجم: روش‌ها و مراحل نقشه‌نگاری فرهنگی

- ۱-۵. روش نقشه‌نگاری فرهنگی یونسکو
- ۲-۵. روش نقشه‌نگاری فرهنگی کانادا
- ۳-۵. نقشه‌نگاری فرهنگی در استرالیا

فصل ششم: مشارکت در نقشه‌نگاری فرهنگی

- ۱-۶. مقدمه
- ۲-۶. نقشه‌نگاری مشارکتی و تعامل جوامع

فصل هفتم: نقشه‌نگاری فرهنگی، جوامع، اصول

اخلاقی و قوانین

- ۱-۷. تمایزات محلی و عزت جامعه
- ۲-۷. مستندنگاری و حفظ خاطرات
- ۳-۷. فرصت‌های ایجاد شده در اقتصاد فرهنگی
- ۴-۷. حقوق جمعی، دانش سنتی و آداب و رسوم

۵-۷. حقوق فرهنگی، حقوق بشر، حقوق خصوصی،

جمعی و عمومی

۶-۷. دانش سنتی

۷-۷. اخلاق و نقشه نگاری فرهنگی

۸-۷. قوانین و سیاست های ملی

۹-۷. حریم خصوصی

۱۰-۷. دسترسی به مطالب بایگانی شده و موضوعات

مرتبط با حقوق اخلاقی

۱۱-۷. نقشه نگاری فرهنگی، مشترکات خلاقانه،

حقوق مالکیت و آینده

فصل هشتم: نهادهای جهانی، بودجه و همکاری های

بالقوه

۱-۸. بانک جهانی

۲-۸. بانک های توسعه منطقه ای (چند منطقه)

۳-۸. بانک توسعه آسیایی

۴-۸. آژانس های کمک رسانی

۵-۸. یونسکو

۶-۸. کمیته فرهنگ و اطلاعات آسه آن

۷-۸. خرده اعتبار و تامین مالی خرد

۸-۸. شناخت امکانات مالی

۹-۸. استراتژی ها و همکاری های تجاری

۱۰-۸. نقشه نگاری فرهنگی: شرکت های عام المنفعه،

۱۱-۸. سخن پایانی

فصل نهم: نمونه های موردی

۱-۹. سنت توماس

۲-۹. کاوان مونوگان

۳-۹. می سی سی پی میلز

منابع

سخن ناشر

شهر با هر تعبیر و تعریفی اشاره به جایی است؛ سرشار از مدنیت و حیات مدنی. به یقین نمی‌توان از مدنیت و زندگی سخن گفت ولی از گفتگو و کلمه حرفی به میان نیاورد.

شهری که هم‌داستان و مقارن با تمدن و مدنیت است؛ هم‌داستان با گفتگو و کلمه است؛ هم‌داستان با زندگی؛ هم‌داستان با خاطره و حادثه ... پس آغاز شهر، آغاز گفتگو است.

امروزه می‌توان تمام استوانه شهریت یک شهر را دست‌خوش تهدید و آسیب دید. آسیب‌هایی که اول در کسوت نظریه و فرضیه آفتابی شدند و کم‌کم سر از وادی عمل درآوردند و چهره شهر و زندگی شهری را تغییر دادند. صورت شهرهای امروز ما از سیرت نگاه‌ها و رویکردهای اشتباه ما نسبت به شهر، سیلی خورده است. توطئه‌ای در کار نبوده است ولی برای حراج سرمایه‌های فرهنگی، اجتماعی و هویتی شهر نیاز به توجیه‌نامه‌هایی در زوروق توسعه و پیشرفت بوده است، توجیه‌نامه‌هایی که زبان و قلم دلسوزان و دانشوران شهری را با توجیه پیشرفت، توسعه و جذب سرمایه‌گذاری بست تا در پس آن سیلاب، خانه ویران و شهر از شهریت‌اش فاصله بگیرد پس برای مقابله با آن نگاه باید گفتمان و طرح نو در انداخت. گفتمانی درباره شهر، نه به بهانه شهر ولی به کام ... انتشارات گفتمان شهر با این نیت متولد شد و بالید.

یکی از طرح‌های پژوهشی که پژوهشکده نوین شهر معنوی ثامن دنیال نموده و این کتاب بخشی از آورده‌های این پژوهش است، طراحی جارجوب نقشه‌نگاری فرهنگی با هدف امکان بهره‌گیری از مشارکت مردمی در فرهنگ‌نگاری شهری است. فرهنگ، جریان بویا است و نماد

و نشانه‌های آن متناسب با بویایی فرهنگی هر جامعه تغییر می‌کند. این موضوع هرگونه شناسایی و فرهنگ‌نگاری را در عرصه شهرهای بزرگ تاریخی، توسط گروهی اندک را غیر ممکن می‌کند، از این رو طراحی تصویری جامع و متعادل از فرهنگ، برای یک گروه شناسایی کننده کاری بس دشوار است. به همین دلیل، معرفی و تحلیل فرهنگ هر مجموعه و نهادی را باید به کل اعضاء آن جامعه سپرد. این روش جز با بهره‌گیری از امکانات نوین و طراحی سامانه‌هایی در بستر اینترنت و فضای مجازی برای مشارکت عموم به ویژه اصحاب فرهنگ ممکن نخواهد شد.

کتاب نقشه‌نگاری فرهنگی بستر لازم برای معرفی این طرح را فراهم می‌کند و دو نکته مهم را یادآور است، نکته اول: اخلاق فرهنگ‌نگاری و نکته دوم: استفاده از روش‌ها، استانداردها، ابزارهای نرم‌افزاری و سخت‌افزاری مورد نیاز جهت مشارکت مردمی را معرفی و تشریح می‌کند.

نشر گفتمان شهر امید دارد، توجه مدیران شهری به مقوله نقشه‌نگاری فرهنگی با مشارکت مردمی به عنوان ابزاری برای سیاست‌گذاری فرهنگی و برنامه‌ریزی شهری امکان پرداختن به مفاهیم اساسی حیات شهری و بازگویی و بازشناسی آنها را فراهم کرده و بر سرمایه فرهنگی و اجتماعی جامعه بی‌فزاید و از لابلای روزمرگی‌ها، اولویت‌های زندگی شهری و شهریت شهر را گوشزد کند و انگشت تأکید بر هویت تاریخی و فرهنگی شهرها بفشارد.